

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1.50.

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri s
datumom naslednjega dne ter stane
mesečno po pošti D 10.—, za ino-
zemstvo D 18.—, dostavljen na dom
D 11.50, na faksnice D 10.—,
inzerati po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1.50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru,
Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon interurb. št. 276.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, desno. Tele-
fon št. 24. — SMS poštnoštevilni
račun št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne
odira. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: III.

Maribor, sobota 21. oktobra 1922.

Številka: 239.

Nemštvo ali renegatstvo?

Maribor, 19. okt.

Sklep mariborske demokratske organizacije, ki zahteva razpust nemškega političnega društva, je daleko-sežnega pomena in ni plod nacionalnega šovinizma, ampak treznega prevdanka naših nacionalnih in predvsem državnih interesov. Zato že danes lahko povemo, da ne bo ostalo samo pri tem sklepu, ampak da se bo akcija proti nemškopolitičnemu političnemu gibanju v naši ožji pokrajini, katero gibanje je podprto na eni strani od vojvodinskih Srabov, na drugi strani pa naravnost iz inozemstva, nadaljevalo z vso brezobzirnostjo.

Naša država se je ustanovila kot nacionalna jugoslovanska država in je prevzela s sanžermensko mirovno pogodbo edino je dolžnost zaščite manjšin. Z ustavo je pač dana tudi Nemcem kot državljanom enakopravnost pred uradi, ni jim pa dana pravica, da v svoji nemški mentaliteti o superiornosti nemškega naroda katero mentaliteto so si točno še rešili iz vesoljnega položaja, izživajo naš državni narod, katerega del smo tudi mi Slovenci, z nacionalno borbo. Ni jim dana pravica, da vzgajajo iz nacionalno nezavednih in gospodarsko od nemških kapitalistov odvisnih mas renegatstvo, kakor so to delali pod pokrovom Avstrije. In vendar skušajo baš renegatstvo še gojiti naprej. To nam točno dokazujejo imena mnogih odbornikov njihovega političnega društva, odbornikov, katerih očetje in matere niso znali nobene nemške besede, kateri pa hočejo figurirati v naši javnosti kot veliki Nemci, celo kot voditelji nemške nacionalne borbe proti našemu narodu.

Naši Nemci v Sloveniji so kot nekak plašč, s katerim bi se naj olepšalo ali zakrilo renegatstvo, izumili pojem o pravici samoodločbe vsakega posameznika. To se pravi: če se je sin slovenskih staršev iz dobičkarije in profitarstva uklonil nemškemu mamonu in se prelevil iz Slovenca v Nemca, t. j. postal renegat, izdajalec svojega naroda, je po mentaliteti naših Nemcev imel do tega pravico, ker ima pravico samoodločbe. S tem pojmom samoodločbe si tolažijo srca vsi neštevilni renegati, ki so izšli iz slovenskih hiš — in nemško politično društvo je nastopilo ponovno to pot, pred katero smo Nemci od prvega početka odločno svarili; loviti hoče pod plaščem samoodločbe slovenske nezavedne duše, gojiti hoče renegatstvo v najgusnejšem pomenu besede. Proti temu mora Demokratska stranka kot odličen nacionalen činitelj z vso odločnostjo nastopiti in take poskuse v kali zatreti. Tu leži eden izmed razlogov, zakaj zahteva razpust nemškega političnega društva.

Rekli smo tudi, da je nemško nacionalno gibanje v Sloveniji podprto — od zunaj. Ako vidimo pisavo avstrijskih in rajhovskih nemških listov, ako čitamo oklice bojnih društev Schulvereine in Südmarke ter raznih drugih nemških organizacij, ki povdarjajo v svojih okrožnicah, da je že »dana možnost za podpiranje Nemcev v Jugoslaviji in Češkoslovaškiji« (gl. zadnja okrožnica Schulvereine!) ako na drugi strani vidimo, da se voditelji nemškega političnega gibanja pri nas dr. Mühlisen in drugi bore za to, da bi dobili Nemci nazaj schulvereinske šole in Südmarkove ustanove, ako vidimo in imamo dokaze, da se naši mariborski Nemci stalno sestajajo v Špilju in drugih krajih z nemškonacionalnimi vodji iz

Demokrati vztrajajo pri kandidaturi dr. Ribarja.

Beograd, 20. oktobra. (Izvirno.) Včeraj popoldne se je vršila seja demokratskega kluba, na kateri je predsednik Ljuba Davidović sprožil vprašanje volitve predsednika narodne skupščine, ki se ima izvršiti danes. Davidović je prispomnil, da mu je Pašić izjavil, da je radikalni klub proti dr. Ribarju. Da pa o tem še ni sklenil. Po kratki debati je nato demokratski klub sklenil, da ponovno kandidira dr. Ribarja. V tri članski odsek, ki naj ta sklep sporoči radikalnemu klubu, so bili izvoljeni Davidović, Pešić in Wilder. Radikalci so ta sklep demokratskega kluba vzeli na znanje ter izjavili, da se bodo o tem še posvetovali. V demokratskem klubu se je med tem nadaljevala seja. Pri razpravi glede tajnikov je prišlo do dvoje različnih mnenj. Eden del je bil za dosedanjega tajnika Agatonovića, večina pa je zahtevala, naj se o tem glasuje. Pri glasovanju je dobil večino Vukosavljević. Sledila je razprava o potovanju h praškim slavnostim, za katere se je doslej prijavilo 25 demokratskih poslancev. Ker med tem radikalci še niso odgovorili, je bila seja prekinjena.

Ob četrti na 8. uro sta prišla delegata radikalnega kluba Žurčić in Andrić ter sporočila tročlanskemu odseku demokratskega kluba, da radikalni klub ne

more sprejeti kandidature dr. Ribarja, ker je ta s svojo udeležbo na zagrebškem kongresu, na katerem se je rovarilo proti sedanji vladi z očitno tendenco porušiti koalicijo, izgubil zaupanje večine kot objektivni zastopnik obeh vladajočih strank na predsedniškem mestu. Radikalci se protivilo samo kandidaturi dr. Ribarja, sprejmejo pa vsako drugo demokratsko ličnost. O tem se bo razpravljalo na jutrišnji seji, ki se vrši ob 8. uri zjutraj.

Kolikor je razvidno iz današnjega položaja, vlada v demokratskih krogih mnenje, da iz tega popolnoma vprašanja ne sme nastati kriza koalicije. Demokratje bodo glasovali za dr. Ribarja. Predsednik narodne skupščine mora živeti večje zaupanje vladajoče večine, kakor pa posamezni ministri. In to tem bolj, ker se je na včerajšnji seji ministrskega sveta izjavil minister Pucelj v imenu samostojnih kmetov proti kandidaturi dr. Ribarja se ni poudarjalo, da so tudi muslimani proti.

Beograd, 20. oktobra. Muslimanski klub je imel včeraj sejo, na kateri je razpravljalo o volitvah predsedništva narodne skupščine. Klub ni storil nikakih sklenov, ker je bila večina za to, da se počaka na odločitev v demokratskem klubu.

Bonar Law — novi mož Anglije.

Novo volitve parlamenta 13. novembra.

London, 19. okt. Čim so unionisti (Konservativci) sklenili samostojni nastop, je bilo jasno, da je koalicija konec in demisijski Lloyd Georgea in Churchill neizogibna. Chamberlain se je takoj podal k Lloyd Georgeu in se razgovarjal z njim o položaju. Med tem so konservativni ministri, ki so vsled svojega glasovanja na strankinem zboru uvideli nemogočnost, da še dalje pripadajo koalicijskemu kabinetu, takoj podali demisijo. Sledila je demisijska celokupnega kabineta.

London, 19. okt. (Reuter) Kralj je sprejel demisijo Lloyd Georgea. Listi poročajo, da je Lloyd George predlagal kot svojega naslednika Bonar Lawa. London, 19. okt. (Reuter) Bonar Law je prevzel sestavo vlade. Vendar je stavil pogoji, da ga stranka izvoli predsednikom. V to svrhu bo menda v ponedeljek seja.

London, 19. okt. (Reuter) Iz poluslužbenega vira izvem, da bo razpust parlamenta razglašen v soboto ali ponedeljek. Volitve bodo 11. nov.

Angleški predlog glede Orijentske konference.

Pariz, 19. oktobra. (Havas). Lord Curzon je poslal Poincaré-u pismo, v katerem predlaga, naj se prične 13. novembra v Lauzanni Orijentska konfe-

renca. Francija se strinja s krajem. Če pa bi se Turčija upirala, bodo zavez-niki najbrže določili Lugano kot sedež konference.

o odstopu Krasina, katero je razširil »Tizmes«. Vest je brez vsake podlage.

Mednarodna železniška konferenca v Parizu.

Pariz, 18. oktobra. V smislu sklepa genovske konference se je na povabilo direktorskega komiteja velikih francoskih železnic včeraj sestala v Parizu mednarodna železniška konferenca; prisostvujejo zastopniki skoro vseh evropskih uprav ter zastopniki kitajskih in japonskih železniških uprav.

BORZA.

Krona notira v Curihu 2.40.

Curih, 20. oktobra. (Izvirno). Predborza: Pariz 40.90, Zagreb 2.40, London 24.35, Berlin 0.17, Praga 17.90, Italija 23.10, Newyork 546.50, Dunsaj 0.0072, žigosane krone 0.0079, Budimpešta 0.225, Varšava 0.055, Sofija 3.60, Bukarešta 3.35.

Krasin ni odstopil.

Berlin, 18. oktobra. (Wolff.) S službene ruske strani se dementira vest

Avstrije, — potem nam je jasno, kaj se skriva za načrti nemškega političnega društva: uničiti plodove naše nacionalne revolucije, vzpostaviti vse nemške bojne institucije ter v našem narodu vzbuditi zavest o superiornosti nemškega naroda, ki naj zopet materijelno in duševno nadvlada nad našim ljudstvom. Z drugimi besedami: ustvarili novo nacionalno borbo, kakoršno smo imeli z Nemci v Avstriji. Jasno je, da tega ne more pripustiti nobena nacionalna stranka in nobena jugoslovanska vlada. To je drugi izmed važnejših razlogov za zahtevo demokratske stranke, da se napravi konec započeti nemški bojni akciji.

Nemci pri nas se morajo živeti v položaj, da niso vladajoč narod, ampak zlasti v Sloveniji izginjajoča narodna manjšina, katera ima vse, kar ji gre po sanžermenski pogodbi in po ustavi. Niti najpodrobneje izvedena enakopravnost pa nemški manjšini ne daje pravice, da s pomočjo kapitala svojih par denarnih mogotcev vzgaja v masah našega naroda renegatstvo. Nemci morajo priznati brezpogojno vse pridobitve naše nacionalne revolucije, ki je ustvarila jugoslovansko nacionalno državo. Ker tega očitno nečejo in ne nameravajo, ker nečejo kot manjšina pametnega sporazuma, ampak izzivajo s svojo politično organizacijo ter s svojimi listi »Cillier Zeitung«, »Deutsches Volksblatt« itd. nepomirljivo nacionalno borbo, smo demokratje kot nacionalna stranka dolžni, da v interesu države in našega naroda te njihove poskuse v kali zatremo. In Nemci naj bodo prepričani, da bo stala za nami slovenski demokrati vsa naša celodržavna demokratska stranka.

Zato naj volijo med mirom in vojno!

Politične vesti.

* Prvo redno zasedanje narodne skupščine je bilo 19. t. m. končano. V zadnji seji se je razpravljalo o interpelaciji posl. Gostinčarja glede razpusta ljubljanskega občinskega sveta. Minister Timotijević je na podlagi poročila pokr. namestnika Hribarja ugotovil, da je bivši obč. odbor vključil nezadostnim sredstvom občine sklepal partizanska posojila itd.

* Proglas grškega revolucionarnega komiteja. Revolucionarni komitej je izdal na narod proglas, v katerem pravi, da njihov cilj ni bil samo, da vrže Konstantina s prestola, ampak tudi politična in vojaška reorganizacija države ter poziv na odgovornost vseh onih, ki so spravili kralja na prestol in s tem prizadajali zlo domovini. Dobrobit države zahteva, da Grška zopet stopi v tesnejšo zvezo z velesilami. Vsi, ki so zakrivali narodno nesrečo, morajo biti najstrožje kaznovani.

* Volitve v grški parlament bodo meseca decembra t. l.

* Združitev socialistov v Nemčiji. Obe socialistični stranki v Nemčiji (stara in neodvisna) ste se združili v enotno stranko. Od obeh strank sta po dva člana voljena v predsedstvo, od stare Müller in Scheidemann, od neodvisne Dittmann in Henke.

* Francoska zbornica je 19. t. m. z 389 proti 186 glasovom izrekla Poincaréju zaupnico.

* Demisijska angleške vlade. Konservativci pod vodstvom Bonar Lawa so se odločili, da gredo samostojno v volilno borbo. S tem je razpadla koalicija z liberalci. Vsled tega je Lloyd George 19. t. m. podal demisijo vlade. Vlada mnenje, da sestavi novo vlado Bonar Law.

* **Volitve v angleški parlament** se bodo vršile sredi novembra. Stranke so že pričele s tehničnimi pripravi za volitve.

* **Nemiri v Perziji proti Angliji.** Poročilih iz Teherana je v Perziji izbruhnil spor med vojaškimi oblastmi in vlado. Varnostna služba je ustavljena in pričakovati je nemirov. V Teheranu se je povodom prihoda vodilnih meopotamskih nacionalistov vršila velika protiangliška demonstracija.

Dnevna kronika.

— **Klerikalno časopisje** ne more dovolj napisati o tem, kako prosvetni minister daje štipendije samo srbskim visokošolcem. Sedaj pa so razne dijaške organizacije nastopile proti tej gonji s podatki, iz katerih je razvidno, da sta na Češkoslovaškem dve tretjini državnih štipendistov Hrvatov in Slovencev, v Nemški Avstriji pa je od 129 drž. štipendistov eden iz Srbije. Klerikalni listi — to stavimo! — tega ne bodo povedali svojim brunnim bravcem.

— **Za pravo svobodo tiska.** Znana pisateljica Zofka Kveder-Demetrovič je poslala predsedniku zagrebske sekcije Jugoslovenskega Novinarskega Udruženja pismo, v katerem se pritožuje, da jo blokaški list »Hrvat« neprestano napada in grdi. Predsednik zagrebske sekcije J. N. U. g. Krešimir Kovačić je objavil v vseh zagrebskih listih protest novinarjev proti takemu postopanju in zlorabi tiskovne svobode. Tisk je velikanska moč, ki ima nebroj sredstev, da ubije nasprotnika-pojedince, ki nima ničesar za svojo obrambo. Zato ravno se sme in mora ta sila upotrebiti samo v pravične in moralne svrhe. V naših razdrapanih političnih razmerah se vedno bolj pojavljajo osebni in politični napadi brez društvene in politične morale in to ravno v času, ko se novinarji borimo za čim širšo svobodo tiska, kot prvi pogoj za razvoj našega stanu in v dosego onega mesta in ugleda, ki mu pristaja. Misel za tiskovno svobodo je vzklila iz moralne borbe za svobodo besede proti reakciji in nasilju, nikdar pa se ni zahtevalo ali želelo svobode nasilja tiska. Vsaki družbi je ideal državljanska, ne pa hajduška svoboda. Tisk mora biti svoboden za propagiranje idej, v boju za narodni razvoj in napredek, nikdar pa ne v rokah nasilnika, obrekovalca in razbojnika. Zato se morajo novinarji, braneči ta princip svobode in ugleda tiska dvigniti nad današnje strankarske razmere ter skrbeti za častne in moralne odnose v svoji sredini, kajti le v častni in civilizirani družbi je mogoča popolna svoboda. To so novinarji dolžni sebi in vsem onim, ki se pridejo za njimi,

da se posvete temu mučnemu in nehalnemu, a ob enem vzvišenemu poklicu.

— **Smrtna kosa.** V Celju je umrl po večletnem bolehanju vpokojeni okr. tajnik g. Fr. Roč. Bil je vrl narodnjak. Blag mu spomin!

— **Državni svet** se sestavlja. Obsegal bo šest sekcij: prvi odsek za proučevanje in izdajanje odločb finančne narave; drugi za zadeve iz področja upravnega sodišča v Sarajevu ter za predloge, rešitve in pritožbe iz področja ministrstev za javna dela, promet, narodno zdravje in kmetijstvo; tretji za zadeve iz področja upravnih sodišč v Beogradu in Skoplju ter ministrskega predsedstva in ministrstev za notranje, šume in rube in pošto; četrti za upr. sodišče v Dubrovniku in ministrstva za pravdo, prosveto in finance; peti za upravno sodišče v Celju in ministrstva za vojno, trgovino, agr. reformo, vere, soc. politiko in izenačenje zakonov; šesti za upravno sodišče v Zagrebu, ureditev okrožij in okrajev itd.

— **Plemenit dar.** Predelavec v celjski cinkarni g. J. Korošec je podedoval po svojem sinu, ki je v Ameriki umrl, večjo svoto dolarjev. Od tega je izročil 50.000 kron celjski okoliški občini kot ustanovo za najpotrebnejše reveže, po 25.000 K pa je naklonil dijaški kuhinji in dijaškemu podpornemu društvu. — Vsega posnemanja vredna plemenitost!

— **Spomenik vrlomu možu.** Slovensko učiteljsko je na celjskem okoliškem pokopališču dalo postaviti enemu svojih prvobojevnikov, nadučitelju Arminu Gradišniku, spomenik iz pepelastostivega apnenca. Gradišnik je umrl 2. jan. 1921. Bil je jeklen, neupogljiv značaj, kakoršnih imamo malo v naši sredini.

— **Demokratski klub poštinih nameščencev** se je ustanovil v Ljubljani. — Predsednik je poštini kontrolor Epih.

— **Kumanovskih slavnosti** se udeležijo iz Slovenije med drugimi: središki župan Fr. Lukašič, veleposestnik v Smartnem pri Slov. Gradcu Ferdo Kac, inž. Fran Pahernik iz Vuhreda, veleposestnik Peter Mravljak iz Vuhreda.

— **Fin. minister Kumanudi** se poda s pomočnikom Plavšičem 24. t. m. v Prago. V finančnih krogih so mnenja, da se bo vršil s češkoslovaškim fin. ministrom Rašinom pogovor radi stabilizacije dinarja.

— **Dom za stare in onemogle novinarje** ustanovi novosadska sekcija Jugoslov. novinarskega udruženja.

— **Zemljevid Jugoslavije** za vse šole izda prosvetno ministrstvo.

— **Boj stenice** je napovedal ljubljanski mestni fizikat. Bi tudi v Mariboru bilo na mestu.

njihovim dolaskom. On je tako dugo i metodički razgledao donesene stvari, da je Veročka htela iz kože da izadje. Naročito je bila uvredjena, kada je probao kiselinom prsten sa briljantom i izmerivši ga, ocenio samo tri rublje.

— Ali to je pravi briljant, uzbudjivala se Vera, on košta trideset sedam rubalja i to ispod ruke.

Ocenjivač sa izgledom dosadne ravnodušnosti zatvorio je oči.

— Nama je to sve jedno, gospodo. Mi kamenje uopšte ne uzimamo, — rekao je on, bacajući na teg sledeću stvar, — mi ocenjujemo samo metale.

Ona starinska i ulupljena grivna, šta Vera nije očekivala, ocenjena je mnogo. Za sve uopšte, nakupilo se, oko dvadeset i tri rublje. Ova je suma bila veća, no što je trebala.

Kada su Almazovi došli kod vrtara, bela petrogradska noć već se razlila po nebu i vazduhu, mlečnom maglom. Vrtar, Čeh, omalen starčić sa zlatnim naočarima, tek što je bio seo sa porodicom, da večera. Bio je iznenadjen i rasrdjen ovom noćnom posetom i njihovom neobičnom molbom. Verovatno da je u početku sumnjao, da je to kakova mistifikacija i na neprestano navaljivanje Verino, suho odgovorio:

— Izvinite. No, ja ponoći, nemogu poslati radenike tako daleko. Ako želite sutra ujutru, to vam stojim na usluzi.

Ostalo je još jedino srestvo: ispričati vrtaru celu istoriju sa nesrećnom mrljom i Veročka je to učinila. U početku je vrtar slušao sa nepoverenjem,

— Obmejne šole bođo v kratkem — po zadržanju višjega šolskega sveta — dobro zasedene, ker so vsi letošnji učiteljski maturanti zopet dobili dekrete za nastop službe.

— **Povišanje orožniških draginjskih doklad.** Na predlog ministra g. dr. Zerjava je finančni odbor 19. t. m. sprejel načrt, da se na osnovi čl. 51 zakona o draginjskih dokladah povišajo draginjske doklade orožnikom. V Sloveniji se bodo povišale od 400 na 600 Din. mesečno.

— **Zakon glede spolnih bolezni.** V odseku državnega zbora za zdravstvo politiko je bil sprejet načrt zakona, po katerem bodo vsi spolno bolni zavezani, se dati zdraviti po zdravnikih.

— **Občinske volitve v Dalmaciji** se vrše 18. febr. 1923.

— **Iz maščevanja hišo zažgal** je v neki vasi v Istri Milan Bragar, 26-letni fant, svojemu bratrancu 27 letnemu Antonu Hapelu, ker je njun stric, premožen kmet, zapustil svoje premoženje Hapelu in ne Bragariu. Požgaleca so peljali v zapor.

— **Kongres slovanskih novinarjev** se bo vršil najbrže povodom časnikarske razstave decembra meseca v Pragi.

— **Finančni delegati Zveze narodov na Dunaju.** Zvezni kancelar dr. Seipel zun. minister Grünberger in fin. minister Segur so danes sprejeli na Dunaj došle delegate Zveze narodov.

— **Nova zvezdna skupina.** Observatorij harvardske univerze je odkril novo skupino zvezd, ki je oddaljena od zemlje 3 kvadrilijone, 218 trilijonov kilometrov, kar bi se s številkami zapisalo takole: 3.218.000.000.000 km.

— **V tržaški banki »Commerciale Triestina«** je bilo 16. t. m. aretiranih nekaj moških, ki so skušali s ponarejenimi čeki oslepariti banko za krog pol milijona lir.

— **Grški razkralj Konstantin** je prispej v Rim in se poda na zdravljenje v Lago Maggiore.

— **Največja nagrada.** Komponistu sovjetske himne, učitelju na moskovski filharmoniji Berdoviču je izplačala sovjetska vlada kot honorar 10 milijard rubljev, 20 metrov blaga za obleko in eden glasovir. Blaga za obleko in glasovir je po tem honorarju slavni komponist z lahkoto spravil domov. — Večje težkoče pa je imel z ogromno vsoto denarja. Naenkrat ga ni bilo mogoče odnesti. Pogodil se je končno tako, da mu vsak teden dostavijo z avtomobilom na dom 100 do 200 milijonov rubljev. Svoječas je dobil skladatelj ruske himne od Nikolaja I. kot honorar 9.000 rubljev, za katere si je mogel kupiti 180 finih oblek. Tega sovjetski komponist pri vsem svojem ogromnem honorarju ne zmoro.

pa čak neprijateljski, no, kada je Vera došla do toga, kako je u njoj ponikla mi sao da posadi žbunje, on je postao pažljiveji i nekoliko je puta, osmenuo sa saučesćem.

Nu, nešta moramo da uradimo, — saglasio se vrtar, kada je Vera završila, — recite kakovo žbunje treba da posadimo.

Od svih vrsti, koje je imao vrtar, ni jedna nije izgledala zgodna: i hteli, ne hteli morali su da izaberu žbunje jorgovana.

Uzalud je Almazov nagovarao ženu da se vrati doma. Ona je pošla zajedno sa mužem i sve vreme, dok su sadili žbunje mešala se beskorisno i smetala radenicima i rešila se da se vrati doma, kada se uverila, da je zemlju oko žbunova, bilo nemoguće razlikovati od okoline.

Drugog dana, Vera ni je mogla nikako da se svrti doma i pošla je u susret mužu. Ona je još izdaleka, po nešta življen i lakom hod, poznala, da se istorija sa žbunjem završila povoljno. Očigledno, Almazanov je bio sav u prašini i jedva se držao na nogama od umora i gladi, ali mu je lice sijalo zadovoljstvom održane pobeđe.

Divno! Prekrasno! — uzviknu je on izdaleka, kao odgovor na zabrinut izgled ženinog lica. — Predstavi sebi, došli smo kod žbunova. Zagledao ih je, zagledao, pa je čak uzabrao listić i žvakao. »Kakvo je to drvo,« pitao je. Odgovorio sam »Ne znam.« »Sigurno je breza,« govori profesor. »Može biti.« Tada se okrenimo k meni i pružio mi je sveće

Dopisi.

Sv. Peter pri Mariboru. Iznebili smo se — hyala Bogu! — pred kratkim nepotrebne ter vsem zdravstvenim in stavbenim predpisom nasprotujoče gostilne. Kakor pa doznavamo, se poteguje novi posestnik za podelitev koncesije v istih prostorih. Občinsko predstojništvo ga podpira iz enostavnega razloga, ker si je le-ta znal pridobiti župana na svojo stran. Ker pa pri podelitvi gostilniških koncesij vendar končne besede nima župan, ki gleda, da svoje vino dobro proda, opozarjamo politično oblast, naj se ne da pregovoriti in naj brez komisijonejnega pregleda prostorov ne izda koncesijske listine. Našim krajevnim potrebam itak zadostajo popolnoma tri prav primerno porazdeljene gostilne, ki si bodo znale pridobiti tudi iz Maribora obilo izletnikov. Domačim prepirljivim fantom pa bo prihranjena marsikatera buja ali rana, ako bo v kraju ena gostilna manj.

Slov. Bistrica. Dne 17. t. m. se je v parni žagi tvrdke Antolič & Tominc smrtno ponesrečil tamkaj uslužbeni 17letni Brenca. Stroj mu je odtrgal desno roko in mu prizadel še mnogo drugih poškodb, katerim je še isti dan podlegel. Njegova zadnja želja je bila, da ga duhovnik previdi s sv. zakramenti in pripravi za večno pot. Hotelo njegovi želji ugoditi, so poslali takoj po duhovnika in pripraviti vse potrebno za njegov prihod. A čujte in strinite! Zaman je bil klic umirajočega, kajti navzlic temu, da so tukaj kar trije »Kristusovi namestniki«, so odšli vsi v vinograde. Komentar nepotreben.

Koroške vesti.

Gospodarske in z njimi zvezane politične težave koroških Slovencev.

(Pismo iz zaslužnjene Koroške.)

Na kratko hočem podati jugoslovanski javnosti naš sedanji gospodarski položaj. Kadar govorimo o gospodstvu, nehote pridemo tudi na politiko in to radi tega, ker zavisi od gospodarske tudi politična odvisnost.

Pri neugodnih valutnih razmerah se nam pač ni posrečilo razviti se do gospodarske popolnosti, kakor smo sami hoteli. Vseposod imamo še hranilnice, a te nam nič ne pomagajo, ker nobeden denarja več ne vlagaja. Gospodarska druga v Sinčivasi bo takoj stopila v obrat, ko se bo denar ustalil. Mnogo kmetov bo izgubilo svojo odvisnost od Nemcev in s tem tudi politično. Zadruga bo imela nalogo preskrbeti kmeta z vsemi potrebščinami in odkupiti od njega poljske pridelke. V mislih imamo tudi lastno banko, a še ne vemo nič

ruku. »Izviinite, gospodine, poručniče. Ja sam već počeo da starim, kada sam za ove žbunove zaboravio.« Čuven je to profesor i neobično pametan. Pravo da ti kažem, bilo me ga je žao, što sam ga prevario. On je jedan od najboljih naših profesora. Naučenjak, bez premeda. I kako se brzo snašao i ocenio mesto — prosto neverovatno.

No, Veri je bilo malo to što joj je on pričao. Ona ga je terala, po nekoliko puta, da joj ispriča sve situacije iz razgovora sa profesorom. Interesovala se najmanjim sitnicama: kakav je bio izraz lica profesorovog, kakvim je tonom govorio o svojoj starosti, šta je sve Kolja pri tome osećao.

I oni su šli domu kao da nikoga sem njih nije bilo po ulici, držali se za ruke i neprestano se smejali. Prolaznici su sa čudjenjem zastajkovali, da bi još jednom pogledali ovaj čudnovati par.

Nikola Almazov nikada nije ručao sa takvim apetitom, kao ovoga dana. Posle ručka, kada je Vera donela u kabinet Almazovu čašu čaja — muž i žena su se jednovremenom zasmijati i pogledali jedno na drugo.

— Ti — zašto? pitala Vera.

— A ti?

— Ne, ti reci prvo, pa ću ja.

— Pa, onako, gluposti. Podsećam se na svu tu istoriju sa jorgovanom.

A ti?

— Ja takodje glupostima, i takodje zbog jorgovana. Htela sam ti reći, da će od sada jorgovan biti moje najmilije sveće

A. Kuprin:

Žbunovi jorgovana.

Preveo Dušan D. Petrović.

(Konca.)

— Posaditi?... Žbunje? — iskolatio je oči Nikolaj Almazov.

— Da, posaditi. Kada si već rekao neistinu, treba je popraviti. Spremaj se, daj mi šešir... Bluzu... Ne traži tu, pogledaj u ormanu... Suncobran!

Dok je Almazov probao da protivureči, i ako ga niko nije slušao, tražeći šešir i bluzu, Vera je brzo izvačila firoke od stola i ormana, čeprkala po njima i ostavljala na pod.

— Sergije... Nu, ovo, ne vredi ništa... Za njih nećemo ništa dobiti... A ovaj prsten sa briljantom i monogramom, on je skupocen... Njega moramo otkupiti... Biće me žao ako propadne... Grivna... za nju ćemo takodje dobiti malo. Starinska je i ulupljena... Gde je tvoja srebrna duvanska kutija, Kolja?

Kroz pet minuta sve su dragocenosti bile složene u ručnu torbicu. Vera, već odevena, još jednom je pogledala naokolo, da bi se uverila: da nije šta zaboravljeno.

— Hajdemo, rekla je ona.

— Ali kuda ćemo mi? — probao je da protestuje Almazov. Sada će već mrak, a do toga mesta ima gotovo deset vrsti...

— Gluposti... Hajdemo!

Prvo su Almazovi otišli u založnicu. Videlo se, da ocenjivač, privuknuvši odayna ka svakodnevnom primerima čovečijih nesreća, nije bio uznemiren

gotovega. Ko omenjam naše gospodarstvo na Koroškem, ne morem prezreti našega najhujšega sovražnika »Heimatsdiensta«. Ko bi se nam posrečilo ugonobiti tega zmaja, bi se nam odvalil težak kamen od srca in mnogo svobodnejše bi zadihali. Ta zver ima v rokah vse gospodarsko, politično in čujsko, celo cerkveno življenje koroških Slovencev. Danes hočem seznaniti jugoslovensko javnost samo z gospodarsko in politično odvisnostjo koroških Slovencev od Heimatsdiensta. Prihodnjič vam pa pošljem članek, ki bo obravnaval početek, sestoje, delovanje in sad »Heimatsdiensta«. Kolikor je naših ljudi v državi, pa tudi v zasebni službi, vsi so odvisni od »Heimatsdiensta«. Ni čuda, da je toliko slovenskih delavcev zbežalo v Jugoslavijo. Vsi oni, ki so ostali, pa imajo v političnem življenju zvezane roke ter morajo proti svoji volji glasovati za Nemce. Skušali bomo svoje ljudi zaposliti sami, a vseh vendar ne bomo mogli. Vsak slovenski delavec, ki sodeluje pri prosvetnih društvi (včasih zadostuje prijazno občevanje s Slovenci) izgubi čez noč svoje delo in službo. Kje si demokratična Avstrija, ki se vedno ponosa s svojo kulturo? Pač daleko zaostajaš za balkansko Jugoslavijo! Sedaj pa vprašam jugoslovansko javnost, ali je v takih razmerah mogoče svobodni razvoj koroških Slovencev?

Koroške Slovence onstran meje prosimo in rotimo, naj tudi oni napravijo društvo, ki bo imelo isto nalogo ko koroški »Heimatsdienst«. Posnemajte Čehel! Oni še za las ne ostanejo dolžni Nemcem. Kaj vam pomagajo vsi protesti, ko se na dela samega ne lotite. — Nemci se bore malo zmenijo za vaše proteste, pač pa za češke represalije.

Delali bomo z vso silo, da se gospodarsko osvobodimo. Da pa to dosežemo, je prvi predpogoj, da se razpusti »Heimatsdienst«. Jugoslavija, ki je zainteresirana na obstoju Avstrije in kot članica Male antante garantira za njeno neodvisnost, naj ne zabi pri svojih pogajanjih z Avstrijo »vezlaslužnega Heimatsdiensta«. Posvečajte svoje moči neodrešenim bratom. Še Koroška ni propala!

Mariborske vesti.

Maribor 20. oktobra 1922.

Današnji številki smo priložili polnožnice ter prosimo cenj. naročnike, kateri še niso poravnali naročnino za november, da nam jo po priloženi polnožnici vpošljejo.

Magistratna gospoda in mariborsko uradništvo. V Mariboru je veliko uradnikov in uradnic, ki žive v težavnih razmerah, celo v skrajni bedi. Da se kolikor toliko olajša življenje tem revežem, se je že svoj čas ustanovila takozvana »uradniška obednica«, ki daje svojim članom in članicam obed in večerjo po izredni nizki ceni (zdi se nam, po 42 K na dan). Je to brezdvomno važna socialna institucija, ki pa se ima naravno boriti z velikimi težavami z ozirom na ogromno draginjo življenjskih potrebščin. »Uradniška obednica« ima v bivši kazni od »Oficirskega doma« v najem kuhinjo in večjo sobo za obednico. Hiša je v upravi mestnega magistrata, kjer vlada danes zaupnik socialista g. Grčar. Človek bi mislil, da bo zastopnik stranke, ki ima vedno toliko sladkih besed za uradniški proletarijat, imel res tudi nekaj srca za to važno socialno napravo. Toda kdor to misli, se moti. Ne le, da se najemnina za prostore »Uradniške obednice« z vso strogostjo iztirjuje, namesto da bi se z ozirom na namen podjetja mu šlo na strogo brezplačno prepustitvo prostorov, si dovoljuje naš magistrat z gosp. županom Grčarjem na čelu tudi naravnost neverjetno šikaniranje institucije. Zahteva od društva plačilo za pokvarjenje vodovodnih cevi, katerega pokvarjenja po zatrdilu odličnih funkcionarjev društvo to ni zakrivilo; zahteva plačilo neklih razbitih šip, ki — vsaj z g. župana povabil zastopnike društva na razgovor, koncem katerega pa jim je enostavno pokazal vrata. Socialist g. Grčar meče zastopnike pravdnika iz svoje pisarne. Ali je to tista toli hyali-

sana ljubezen župana Grčarja, ki je sam uradnik, do uradništva? Mar misli župan Grčar, da je res absoluten vladar Maribora in da se mu smejo celo uradniki približati samo v pozi ponižnih kulijev? Mar je šikaniranje važne socialne naprave izliv socialnega čustvovanja g. župana? Obč. svet poziva, da zadevo pusti natančno preiskati in se naj ne pusti premamiti od lepih besed g. Grčarja, če bo skušal zadevo slikati v drugi luči. Naj se izvoli nepristranska komisija, ki ima zaslišati prizadete in stvar točno preiskati. Obč. svet pa naj se tudi zaveda, da je treba važnim socialnim institucijam, kakor je ta uradniška, iti na roko, ne pa jih pustiti šikanirati morda celo od kakih podrejenih organov magistrata.

Naši mesarji. Prejeli smo: Najsrečnejši ljudje v Mariboru so naši mesarji. Oni pobijajo svoje kравice in tuintam tudi kaj »boljšega«, vozijo se z najlepšimi, najdražjimi in najhitrejšimi konji kajti samo oni imajo še danec dirkače, v vsem drugem pa žive bolj zase, niti časopisov ne čitajo, Stavim na Filipičeve konje, da ne čitajo listov, sicer bi že tudi oni znali in morali znati, da se meso več ne izvaža, kesti pa razprodajajo v Mariboru, erati bi morali, da se je naša valuta dvignila od 137 na 210 in da so cene padle vsemu, vsemu, samo mesu ne. V svoji oddaljenosti od sveta so prezrli padanje cen in zvišali cen, govejemu mesu od 56 na 60 K pri kili, pri teletini na 120 kron, pri svinjini pa na 135 do 140 kron. V Mariboru imamo socialistično večino, ki bi morala v prvi vrsti gledati na male ljudi, uradnike in delavce in jim pomoči. Toda zastoj čakamo od dneva do dneva na tozadevne občinske sklepe. Vsa mesta se že gibljejo in krčijo cene, samo pri nas se nihče ne gane. Ali res ne bo prej pomoči, dokler nam ne bodo mesarji potegnili kožo čez ušesa?

O nakupu Kokošinekovihi hiš za mariborsko oblast poroča današnje »Jutro« iz Beograda: »Finančni odbor je danes (19. t. m.) razpravljal o odobritvi nakupa hiše g. Kokošineka v Mariboru, ki bi se rabila za poslovne oblasti uprave. Poslanec Korun je trdil, da je bila hiša njemu ceneje ponudena, vsled česar je finančni odbor sklep odložil in pozval Koruna, da svojo trditev dokaže.«

Žarnice mestnega električnega podjetja. K zadnji naši notici o tem predmetu smo prejeli z več strani še dopolnilo, da so inozemske žarnice, katere nam usiljuje mestno električno podjetje poleg vsega tudi še skrajno slabe ter večinoma že v par tednih izgore. Vsled tega se vsiljuje mnenje, da mesto nalašč prodaja te slabe žarnice, da jih več prodaja in dobi s tem tudi več dohodkov in davkov. O poštenosti tega početja pa naj sodi javnost sama.

Prijava življenjskih potrebščin. Kr. policijski komisariat razglasa: S členom 2. pravilnika za izvrševanje zakona o pobijanju draginje življenjskih potrebščin in brezvestne spekulacije se naaga vsem tuzemskim proizvajalcem, trgovcem, skladiščem in prometnim podjetjem, v katere spadajo tudi banke in denarni zavodi, ki imajo v zalozah življenske potrebščine v svojih ali tujih prostorih ali jih hranijo za druge, da morajo najkasneje do vsakega desetega dne v mesecu temu uradu prijaviti natančno količino življenjskih potrebščin. V smislu razpisa Ministra za socialno politiko z dne 2. oktobra 1922, št. 10.790-L, je sedaj prijaviti količine pšenice, rž, koruze, ječmena, ovsa, pšenične moke — posebej krušne in za kuhanje — koruzne moke, otrobov, kekalja ter pšeničnega in koruznega zdroba. Zaradi enotnosti prijave se morajo vršiti prijave po obrazcu kateri se dobi pri policijskem komisariatu (vodju oddelka za pobijanje draginje). Interesenti se opozarjajo na prijavljanje v predpisanim času do vsakega desetega dne v mesecu. Dotičniki, ki še niso za mesec oktober prijavili, imajo to prijavo takoj predložiti, da se izognejo plačilu stroškov strokovnjakom, ki bodo pregledali poslovne knjige, pisma, račune in ostale papirje pri vseh onih, ki ne bi v omenjenem roku predložili predpisanih prijav. Vodja policijskega komisariata Vrstovšek.

Društvo stanovanj-kih najemnikov se snuje v Mariboru.

m Roparskega napada v Pobrežju. Dodatno k temu poročilu od 19. t. m. poročamo, da je bil z imenovanjem gostilne Holec označen le kraj napada, da pa gostilna sama ni v nikaki zvezi z napadom.

m Nesreča. V četrtek, dne 19. t. m. krog pol dvanajste ure so spravljali v Langusovi ulici pri Noyaku vino v klet. Pri tem poslu se je 32letni sluga Josip Merc na stopnicah izpodtaknil ter padel s sodom vred v klet. Zadobil je težke notranje poškodbe ter si zlomil nogo v levem kolenu. Rešilni oddelk mu je prožil prvo pomoč ter ga nato prepeljal v bolnico.

m Izguba denarja. Zasebna uradnica Pavla Tominc je dne 19. t. m. dopoldne na potu od Glavnega trga skozi Gosposko ulico do Slovenske ulice izgubila svojo denarnico iz rdečega usnja, v kateri je imela 500 K denarja, eno srebrno liro ter legitimacijo, glasečo se na njeno ime. Pošten najditelj naj odda izgubljene predmete na policijskim komisariatu.

m Ogenj. Nočni čuvaj pri parni žagi »Mariborske lesne industrije« na Koroški cesti je zapazil v noči od 19. na 20. oktobra krog polnoči v dimniku ogenj. Vsled deževja in mokrote se ogenj sicer ni razširil in ni povzročil nobene škode, vendar pa so bila ogrožena skladišča in druga zgradnja v bližini. Požarna brigada, ki je prihitela na lice mesta, ni stopila v akcijo, ker je bil ojenj med tem že ugašen. Vsi posestniki, posredniki in podjetji pa se ponovno opozarjajo, da se strogo držijo dimniškarskih predpisov, ker se bo v nasprotnem slučaju proti vsakomur kazensko postopalo.

m Kavarna Beograd. Dnevno koncert brez povišanja cen.

m Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

Kultura in umetnost

»Namišljeni bolnik.« Komedijski v treh dejanjih. Spisal Moliere. (Misli k večerajšnji uprizoritvi.) — Bilo bi napadno, če bi prištevali velikega mojstra veseloigre med običajne komedijante 17. stoletja. V njegovih delih, ki so ostala trajna in nevenljiva vse do danes, se zrcali doba, v kateri je živel. Goethe povdarja upravičeno, da je bil Moliere nenavadno naobražena oseba. Jean Baptiste Poquelin je napisal 32 iger, vsaka od teh pa je dovršen umotvor duhovite satire, s katero je bičal svojo okolico. Zadnja komedija je »Namišljen bolnik«. Četrta repriza se je vršila 17. februarja 1673. Moliere je bil takrat težko bolan. Naslovne vloge ni igral v domišljiji. Žena Armanda mu je tik pred vprizoritvijo svetovala, naj odpove predstavo. Odgovoril ji je: »Petdeset ubogih delavcev, ki žive samo od svoje dnine, me pričakuje. Jaz ne smem zamuditi niti enega dne.« Pri tem je tudi ostalo. Predstava se je pričela ob 4. uri popoldan. Moliere je prišel le s težavo na oder. Igral je, zlasti zadnje dejanje, v smrtnem boju. Zadnje besede »Namišljenega bolnika« so spremljali krčeviti tresljaji. Svojo bolest je skušal Moliere zakriti s prisiljenimi smehljaji. Zadnjo sceno je igral kljub nezmožnim bolečinam z junaskim samozatajevanjem. Gledalci niso slutili, da se je vesela komedija izpreminjala pred njihovimi očmi v — žalogro. V rdečem plašču »Namišljenega bolnika« je izdihnil veliki genij svojo dušo. Francija je izgubila enega največjih pisateljev in igralcev. Uprizoritev je bila povoljna. G. Bratina je podal »bolnika« z ljubeznijo. Gdč. Sušarjeva je igrala z vervo, ki je drugače nismo opazili. Temperamentna Tojnetta g. Bukšekova je vseskozi ugajala. Salve prisrčnega smeha je izzval zaljubljeni Tomaž g. Koviča. Posebej je treba omeniti še gdč. Savinovo in gdč. Kraljevo, ki sta bili v svojem elementu. Režija je pokazala malenkostno pomanjkljivost. Vtis je bil v celoti dober.

x Freudenreichova 40letnica. Zagrebško gledališče slavi dne 26. oktobra 40letnico umetniškega in kulturnega dela tudi izven domovine znanega umetnika Dragotina Freudenreicha, ki slavi ob enem svojo 60letnico. Ob tej priliki se vprizori 200. »Graničars« delo slavi-

ljenčevega očeta in očeta hrvaške dramske umetnosti Josipa Freudenreicha.

Sokolstvo.

o Plesna šola »Sokolskega društva« v Mariboru. »Sokolsko društvo« otvori letos samo za svoje članice in člane dva plesna tečaja, ki se pričnejo prihodnji teden, ako se oglasi zadostno število udeležencev. Prvi tečaj, ki se bo vršil vsaki torek, bo za začetnike. V tem tečaju se bo poučevalo polko, valček, kolo, četvorko in besedo. Drugi tečaj za moderne plesne se bo vršil vsak četrtek. Prvi tečaj stane mesečno 20 K, drugi mesečno 100 K. Prijave za oba tečaja se bodo sprejemale v nedeljo dne 22. t. m. od 10. do 11. ure dopoldne v društveni pisarni v Narodnem domu. Veseleli odsek Sokola v Mariboru.

o Sokol v Studencih vabi vse svoje člane in prijatelje na predavanje br. Pivka, ki se vrši v soboto dne 21. okt. zvečer v Sokolskem domu. Pridite množevilno. Zdravo!

Sport.

: Celovski atletiki v Mariboru. V soboto 21. in v nedeljo 22. t. m. gostuje KAC s prijateljsko tekmo proti »Rapidu« in I. SSK »Maribor«. Moško KAC, ki si je v zadnjem času priborilo prvenstvo Koroške, razpolaga z urnimi discipliniranimi igralci in ima zelo eleganten nastop. Po igralni sili menda nekoliko nadkriljuje domačega prvaka »Maribor«. Gotovo bodeta oba igralna dneva nudila lep sport z elegantno, pa živo igro. Posebno v nedeljo, ko se bo meril »Prvak Koroške« s »Prvakom severne Slovenije« ob približno enakih močeh, se bo nudil gledalcem ob prijetni napetosti nedvomno najlepši športni užitek, tembolj, ker bo igra nedvomno fair odigrana. Sportnike in prijatelje sporta vabimo, da zainteresirajo publiko za to lepo prireditev ter z obilnim obiskom na igrišču počaste goste in pripomorejo k kritju velikih stroškov.

Objave.

§ Mesna kino. »Električno okor, senzacionalna kriminalna drama v 6 činih z Tatjano Irrah, Ido Perry, Ludovik Herold in Alfred Hase v glavnih vlogah se predvaja v petek, soboto, nedeljo in ponedeljek.

Gospodarstvo.

g Inozemski krompir pri nas vedno cenejši. Kakor doznavamo, se nahaja na potu iz Čehoslovaške v Ljubljano večji transport češkega krompirja, ki bo stal vključno carino, prevoznino in vse stroške, v Ljubljani niti 4 K za kg. Francoski krompir stane 4.20 K, je naš domači pridelek se drži še vedno na neverjetni ceni po 7—8 K.

g Padanja cen suhih sliv. Suhe slive, glavni izvozni predmet naših južnih krajev, so v zadnjih dneh v ceni padle za 40—50% (od 6—7 na 3.50 din). Producenti smatrajo izvoznikarje za krivce tega nenadnega pada, v resnici pa trpe izvoznikarji, ki so predčasno sklenili pogodbe, ogromne izgube. — Glavni vzrok padanja cen je političnega značaja in posledica reparacijske krize in slabe valute v Avstriji in Nemčiji.

g Letošnja žetva na Francoskem. — Francosko poljedelsko ministrstvo je izdalo podatke o žetvi. Pšenice je obrodilo 64 milijonov met. stotov (lani 88 mil.), rži 9.553.550 (lani 11.276.110), ječmena 656.890 (lani 679.600), ovsa 418 mil. (lani 35.5 mil.)

g Žitna žetev v Kanadi se ceni na 380 milijonov bušljev in velja za najboljšo dozdajno žetev v Kanadi tako glede kvalitete kakor kvantiteta.

g Novi ruski agrarni kodeks potrjuje načelno odpravo privatne zemljiške lastnine.

g Sadna razstava, katero prireja Sadjarsko društvo za Slovenijo v Narodnem domu v Celju in ki se otvori 21. t. m., obeta biti prav zanimiva in mnogovrstna. Priglasili so se razstavljenci iz najrazličnejših krajev naše

domovine in že so došle na razstavi prostor velike množine najkrajše sadija. Bogato opremljena bode posebno trgovska skupina, v kateri bodo razstavili naši sadni veletrežji, kakor Hinz, Oset, Pevec in drugi sadije, praktično in okusno vloženo za razpošiljanje. Posebno krasne in mnogovrstne bodo skupine naših kmetijskih zavorov. Razstava ne bode samo zanimiva, vendar bogato založenih skupin našega najlepšega sadija, ampak bode tudi vzpodbudna in poučna. Za to prireditelj se zanimajo že sadni trgovci iz tujine, kar daje upanje, da bode naše obilno in po kakovosti izborna blago tudi našlo odjemalcev v tujini. Razstava ostane odprta samo štiri dni.

g Tržne cene v Celju so bile 15. t. m. sledeče: govedina v mesnicah 48 in 56 K, na trgu 36 in 44 K; teletina 60 in 64 K, svinjina 88 in 96 K, ameriška slanina 116 K, domača 144 K, amer. mast 124 K, domača 160 K, majhen piščanec 40 K, večji 60 K, kokoš 90-100 K, petelin 100 K, raca 120 K, gos 250 K, divji zajec 150 K, liter mleka 12 K, 1 kg surovega masla 128 K, čajnega masla 160 K, masla 160 K, eno jajce 7 K, staro vino 44-60 K, novo 32-44 K, pivo 24 K, žganje 100 K, 1 kg belega kruha 28 K, črnega 24 K, mala žemlja 2 K, velika 4 K, 1 kg jabolk 12-16 K, hrušk 10-24 K, kostanjev 10 K, liter orehov 12 K, moka št. 0 K 26.80, št. 2 K 25.40, št. 4 K 23.80, št. 6 K 21.60, koruzna 18 K, koruzni zdrob 21 K, pšen. zdrob 27.80 K, ajdova moka 30 in 34 K.

g Drugi veliki sejem v Zagrebu bo prihodnje leto od 22. apr. do 2. maja.

g Žetev v Ameriki. Po zadnjih vesteh se računa, da se bo letos pridelalo v Ameriki 2.805 milijonov bušljev koruze, žetev zimskega žita znaša 552 milijonov, letnega žita pa 288 milijonov bušljev. Ovsu se je pridelalo 1.265 milijonov bušljev.

g Hmelj na Madžarskem in Poljskem. Na Madžarskem je bilo posajenih s hmeljem 22 ha. Žetev je bila zelo slaba; pridelalo se je jedva 114.5 meter-

skih stofov, (t. j. 5 stofov na ha) srednje kvalitete. Poljska žetev znaša 44.500 met. stofov. Cena 240.000 mark za 100 kg.

g Uvoz živine iz Rumunije prepovedan. Ministrstvo za poljedelstvo je z ozirom na vladajoče razmere v naši državi prepovedalo uvoz goveje živine iz Rumunije.

g Deficit ruske državne industrije. Vrhovni ekonomski svet je sestavil proračun za prvo četrtletje (od 1. novembra do 1. februarja). Proračun izkazuje 40.3 milijard primanjkljaja. Vrhovni svet se sedaj bavi z mislijo, da bi v svrhu kritja tega deficita najel inozemsko posojilo.

Socijalna politika.

Dr. Rad. Pipuš:

Breme socijalnega zavarovanja za naše gospodarstvo. (Dalje.)

Po avstrijskem zakonu je do leta 1917 zavarovani delavec dobival poleg brezplačne zdravniške pomoči in brezplačnih zdravil, boleznino, ki je znašala dve tretini ali 66% njegove zavarovane mezde in primeren prispevek ob porodu. To podpora je delavec dobival, če ni preje ozdravel, celo leto. Njegovi svoji izvzemši soproge, ob času poroda, niso imeli nobene pravice do podpore. Prispevek za zavarovanje je takrat znašal 3% zavarovane mezde. Od tega prispevka je odpadla na delodajnika 1/4 na zavarovanega delavca dve tretini. Že leta 1917 pa se je bolniško zavarovanje preuredilo tako, da se je podpiranje obolelega delavca skrilo na 26 tednov, ako ni poprej ozdravel, da so pa tudi njegovi svoji dobivali brezplačno zdravniško pomoč in brezplačna zdravila, in delavčeva soproga ob porodu tiste ugodnosti, kakor jih dobiva sedaj. Boleznina je znašala 60% ali tri petine zavarovane mezde, pri-

spevek pa 5%, od katerih je odpadlo na delodajnika tri petine, na delavca pa dve petini. Novi zakon je toraj v bistvu enak nekdanjemu avstrijskemu zakonu, kakor je bil določen z novelo od 29. novembra 1917.

Tudi glede zavarovanja proti nezgodam so ostala v bistvu v veljavi določila nekdanjega avstrijskega zakona, pač pa se je breme za podjetnika izdatno povečalo. Poprej kakor sedaj so za zavarovanje proti nezgodam obrati, ki se temu zavarovanju zavezani, razvrščeni po nevarnostnih razredih in procentih. Obrati, pri katerih je nevarnost za delavca največja, so označeni s 100%. — Drugi obrati, pri katerih je nevarnost manjša, so potem razvrščeni tako, da je vsakemu obratu odkazano število % nevarnosti. Po avstrijskem zakonu se je za 100% nevarnosti plačevalo 5.67% zavarovane delavčeve mezde, pri nižjem nevarnostnem odstotku pa razmeroma manje. Če je delavec vsled nezgode postal za delo popolnoma nezmožen, je dobil 60% svoje letne mezde kot letno rento. Če je njegova nezmožnost za delo znašala manje, pa razmeroma manje. Od prispevka za zavarovanje je moral takrat delodaj. plačati 9 desetin iz lastnega, ostalo eno desetino bi smel zaračunati delavcu. Sedaj znaša prispevek pri 100% nevarnosti 8% delavske mezde in pri manjši nevarnosti manje, a celi ta prispevek mora delodajnik plačati iz svojega. Če postane delavec vsled nezgode za delo nezmožen, je njegova letna renta enaka njegovi zavarovani letni mezdi.

Za zavarovanje za onemoglost, starost in smrt bode treba, kadar se uveljavi, prispevati 3% zavarovane mezde. Od tega prispevka zadene polovica delodajnika in druga polovica delavca.

Ker morajo proti boleznim in nezgodam, in kadar se uveljavi zavarovanje za onemoglost, starost in smrt, tudi v tem oziru biti zavarovane vse osebe, ki so v službi pri industrijskih, trgovskih, obrtnih in drugih podjetjih, vstevši uslužbenca za hišna opravila,

tedaj spadajo pod to zavarovanje tudi namočenci (zasebni uradniki) teh podjetij, ki so zavezani pokojninskemu zavarovanju. Sicer določuje člen 120. zak. od 14. maja 1922 št. 169 Uradnega lista, da sme minister za socijalno politiko zavarovanje za onemoglost, starost in smrt poveriti tudi obstoječim pokojninskim zavodom, ako nudijo zavarovancem vsaj toliko, kakor splošno zavarovanje delavcev pri osrednjem uradu za zavarovanje delavcev. Do zdaj ta naredba ni izdana. Kakor poznamo smer naše politike, se je bati, da bode treba tukaj za zavarovanje pokojnine namočencev plačevati na zadnje še celo na dve strani. Umesno bi pa bilo, da bi se pokojninsko zavarovanje, ki obstoji samo v slovenskih pokrajinah in v Dalmaciji, enkrat za vselej ukinilo, ter nadomestilo s splošnim zavarovanjem delavcev za onemoglost, starost in smrt v celi državi.

Že iz navedenega kratkega posnetka najvažnejših določil našega socijalnega zavarovanja je razvidno, da se to zavarovanje giblje in razvija v dveh smereh. Pred vsem teži naša politika za čim večjim povečanjem prispevkov, to je čim večjim obremenjenjem prizadelelih oseb, dočim se gibljejo ugodnosti, ki se nudijo zavarovancu, več ali manj vedno na isti višini. Druga težnja pa gre za tem, da se breme tega zavarovanja kolikor mogoče zvrne na podjetnika. Značilno je, da so se prispevki za bolezninsko zavarovanje povečali od 3 na 5% zavarovane mezde, toraj za 66 in dve tretini %, dočim se je glavna ugodnost, katero nudi to zavarovanje delavcu, to je boleznina zvišala samo od tri petine na dve tretini zavarovane mezde, toraj samo za 11.6%. Druga ugodnost, da se je tekom let razširila to zavarovanje v tem smislu, da postanejo njegovih ugodnosti deležni deloma tudi delavčevi svoji, je več kakor popolnoma odvagana s tem, da se je podpiranje znižalo od 52 tednov na 26 tednov.

(Konec prih.)

Bernhard Kellermann:

PREDOR.

Roman.

(Dalje.)

(72)

Najprej je zabučalo v štiri stotine oken sindikatskega buildinga strašansko vpitje, viharno hrumenje, ki je blazni sunder hruščavih godeb na mah zaglušilo. Nato so obesili Maca! Ob divjem vrišču so ga potegovali na vislice in spuščali na tla. Pri tem se je vrv utrgala in Mac jim je telebnil na glave. Vrv so zvozlali in eksekucija se je ob predirljivem brizganju v drugo izvršila. Potem je imel na dveh ramenih stoječ mož kratak nagovor. V bučehi halabuki ni bilo slišati nobene njegove besede, še njegovega glasu ne. Ali mož je govoril s spačnim svojim obrazom, z lehtmi, s katerimi je mahal po zraku, z rokami, katerih krčavi prsti so mu gnetli besede in s katerimi jih je lučal med množico. Ustnice so se mu openile, s pestmi je žugalno otresel proti sindikatskemu buildingu, in s tem je bil njegov govor končan, in vsakdo ga je razumel. Zabučal je vrišč, silen ko orkan. Jeknilo je do same Batteryje.

Na koncu bi e vendar lahko zgodilo, da bi morale vmes poseči parne brizgalnice, zakaj razdraženost pred buildingom se je pristopnjevala v divjo besnost. Ali demonstracija se je svoitveno vršila tako, da se vzbuh, ki fi oblega Irca sploščil in trojico leskovitih parnih brizgalnic odpulnil, zgoditi ni mogel. Kajti za onima dvema tisočema, ki sta pred poslopjem demonstrirala, jih je tiščalo štirideset in osem tisoč — z avtomatsko, enakomerno energijo. Zato ni moglo biti drugače, nego da je ona dva tisoča, ki sta se ob pogledu na izmrlo poslopje razvnela, čim je bil dosežen vrhunec pritiska, pehnilo po Wallstreeti, kakor požene zračni pritisk strelco iz puške puhalke.

Dlje nego dve uri se je oril okoli sindikatskega buildinga toli peklenski vrišč, da je clerke in stenotipistke izpreletavala zona.

Rabuka je krenila po Pearlstreeti, Boweryji navzgor na 3. in odtod na 5. avenuejo, kjer stoji brezokusne palače milijonarjev. Palače so bile tihotne, brez življenja. Puhteči, razgrajavi znoj se je valil mimo zaščitenih, molčavih milijonov. Pred Lloydovo rumeno, od vremena nekoliko okvarjeno renesanšno palačo, ki jo je od ceste ločila vrtna plasa, je izprevod zopet zastal, ker so »obešali« Lloyd. Lloydova hiša je bila mrtva ko druge. Samo pri sklonenem oknu v prvem nadstropju je stala ženska in gledala vun. Bila je Ethel. Ker pa ni sodil nihče, da utegne kdo biti tolikant pogumen in se prikaže, so vsi od kraja Ethelo smatrali za služkinjo.

Izprevod se je pomikal mimo Osrednjega parka na Columbus-Square. Odtod nazaj na Madison-Square. Ondi so močice zapalili in ob fanatičnem vikanju sežgali.

S tem je bila demonstracija pri kraju. Tunnelmen so se razkropili. Poizgubili so se v saloone ob East-Riveru. V eni uri jih je veliki Newyork vse posrkal.

Izdano geslo je velelo, da naj pride ob desetih spet pred tunnelsko postajo Hoboken.

Ali am so se predorovci namerili na nemalo iznenadenje: postajo so ščitile široke prsi konstabler-

jev. Ker pa so se zgrinjali le po malem in je blazni podjetnost po dolgotrajnem čakanju, kričanju in alkoholu ubita, ni bilo v njih nobene udarne sile več. Lepaki so razglašali, da neoženjeni delavci v Mac City nimajo nič več opraviti. Vlaki bodo nazaj zvozili edinole oženjene.

Kopa opravnikov je vršila natančno kontrolo in vlaki so drdraje odhajali natančno nazaj v Mac City po pol ure vsakebi. Zarana ob šestih so odpravili zadnje. (Dalje prihodnjič.)

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Mala oznanila.

Frizerka za dame, Dunajčanka, prva moč, zeli službo v Mariboru z 10. novembrom. Ponudbe z navedbo pogojev na upravo »Tabora«. 2013 1

Trgovina z mešanim blagom, na prometnem kraju blizu Maribora, se takoj odda v najem. Naslov pove uprava »Tabora«. 2026 2-1

Na prodaj: Zastorji za deset okenj, kompl. postelja, umivalnik, emara, lepa kredenca, stoli in dr. Vpraša se: Rotovžki trg 8, I. nadst., levo. 2028

Prodaj hišo in trgovino z mešanim blagom, eventualno se da v najem. Cenjene ponudbe na: Oglašni zavod Ivo Sušnik, Maribor, Slovenska ulica 15. 2006

Pisalne stroje, nove in rabljene, dobavlja American Import Company, Maribor, Koroska c. 24. 1853

Popolnoma novo moško kolo, znamka Puch, se takoj prodaja. Naslov pove uprava 2024

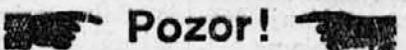
Dobro mleko se dobi v mlekarini Ivana Golob, Slovenska ulica 16. 1944 10-10

Malo posestvo

v Sloveniji, blizu proga Zagreb-Zidani most, želimo kupiti. Ponudbe z obširnim opisom in označbo cene na: »HERBA« z. s. o. j. Zagreb, Palmotičeva 10. 2030

Hiode

trame in deske v raznih dimenzijah kupi družba »SIELC«, Zagreb, Gajeva ulica 10, kamor se najpošljejo obvezne ponudbe. 2020 3-2

2027 10-1

Natrtja jajca

se prodajajo od 21. oktobra samo v Cvetlični ulici št. 18.

Exportno društvo Matheis, Suppanz in drug.

Trgovina za modistinjo

edina v večjem kraju Jugoslavije, se radi dražinskih razmer prodaja. Dopisi pod št. 2029 na upravo »Tabora«. 2029 2-1

Pavola v štrenah in klopah

vezalke za čevlje, stenj za svetilke, volno za kipanje nogavic, volno za pletenje, nogavice, motvoz (špaga), vrvi za perilo

na drobno priporoča na debelo 1914

J. BALOH, GRAJSKI TRG.

Zaprežnice, povodce

in vse v vrvarsko stroko spadajoče blago nudi po najnižji ceni 1900

H. WEINER, VUKOVAR

Preradovičeva ulica.

 Zahtevajte cenik!

Moje znano dobro

kislo zelje

se od danes naprej zopet dobi ob vsakem času.

Priporočam nadalje svojo trgovino z vedno svežo zalogo banatske pšenične moke, koruznega zdroba, nadalje sladkor, kavo, riž, bučno in razno olje po najnižjih dnevnih cenah in najboljši kakovosti. 2000

J. Sirk, Glavni trg.

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadje in druge izdelke pridelke kupuje in prodaja ANDREJ OSET, Maribor, Aleksandrova cesta 1328 št. 57. Telefon št. 88.